

Çocuklarda Anksiyete Duyarlılığı Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Çocuklarda Anksiyete Duyarlılığı Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=18995>

Özet

Çocuklarda Anksiyete Duyarlılığı Ölçeği (ÇADÖ), anksiyete duyarlılığı yapışın çocuk popülasyonunda ölçmek amacıyla geliştirilmiş bir psikometrik aracın Türkçe'ye uyarlanması versiyonudur. Bu ölçek, bireylerin bedensel, bilişsel veya sosyal belirtileri olumsuz sonuçlar (hastalık, delirme, utanç) olarak yorumlama eğilimini, yani anksiyete yaantları'nın kendisine karşı duyulan korkuyu değerlendirir. Ölçeğin Türkiye uyarlama, geçerlik ve güvenilirlik çalışması 2006 yılında **S. Yılmaz** tarafından bir tıpta uzmanlık tezi kapsamında gerçekleştirilmiştir.

Uyarlama çalışması, özellikle **anksiyete bozuklukları** için bir risk faktörü olan anksiyete duyarlılığı'nın Türk çocuklarında ne düzeyde bulunduğunu ve bu yapışın psikometrik özelliklerini incelemeyi hedeflemiştir. Çalışma, aynı zamanda depremde popülasyonundaki anksiyete duyarlılığı düzeylerini de araştırmıştır.

Anahtar Kelimeler

Çocuklarda Anksiyete Duyarlılığı Ölçeği, Anksiyete Duyarlılığı, Çocuk Psikopatolojisi, Psikometrik Uyarlama, Anksiyete Bozuklukları, Ölçek Geliştirme, Depremzedeler.

Yazarlar

S. Yılmaz (Uyarlayan, 2006)

Amaç

Bu ölçeğin temel amacı, anksiyete duyarlılığı (AD) kavramının çocuk ve ergen popülasyonundaki düzeyini ve yapışın güvenilir ve geçerli bir şekilde ölçmektir. Anksiyete duyarlılığı, özellikle **panik bozuklukları** ve diğer anksiyete spektrumu bozuklukları'nın gelişiminde kritik bir bilişsel risk faktörü olarak kabul edilmektedir.

Ölçeğin Türkçe'ye uyarlanması, Türk kültüründeki çocukların anksiyete duyarlılığı düzeylerini tespit etmeye, klinik çalışmalarda tanı ve tedavi süreçlerine rehberlik etmeye ve özellikle travmatik olaylara (kaynakta belirtilen **depremedeler** gibi) maruz kalmış bireylerin psikolojik risklerini değerlendirmeye hizmet etmektedir. Bu sayede, yüksek duyarlılığa sahip çocukların erken dönemde belirlenmesi ve önleyici müdahalelerin planlanması mümkün hale gelmektedir.

Yapı (Ölçülen Psikolojik Yapı)

Çocuklarda Anksiyete Duyarlılığı Ölçeği, ölçmek istediği temel yapı olan **Anksiyete Duyarlılığı (AD)** kavramına dayanır. AD, kişinin anksiyete ile ilişkili bedensel duyumları (kalp çarpıntısı, nefes darlığı, baş dönmesi vb.) veya bilişsel/sosyal belirtileri zararlı veya tehlikeli bir

veyin işareti olarak yorumlama korkusudur. Bu, anksiyete belirtilerinin kendisinden ziyade, bu belirtilerin olası sonuçlarından duyulan korkudur.

Bu yapı genellikle üç ana faktör veya alt boyut etrafında kümelenir: **Fiziksel Endişeler** (bedensel duyumların tehlikeli sonuçlarına dair korku, örneğin kalp krizi geçirme), **Kognitif Endişeler** (delirme veya kontrolü kaybetme korkusu) ve **Sosyal Endişeler** (bakışların önünde utanma veya yargılanma korkusu). Çocuk versiyonları, gelişimsel düzeyleri dikkate alarak bu faktör yapılarının basitleştirilebilir veya çocukların anlayabileceği şekillerde yeniden formüle edebilir.

Geçerlik

Çocuklarda Anksiyete Duyarlılık Ölçeği'nin Türkçe uyarlama çalışmasında (Yılmaz, 2006), ölçeğin hedef yapı olan anksiyete duyarlılık ne ölçüde doğru ve amaca uygun ölçtüğünü belirlemek üzere çeşitli geçerlik analizleri yapılmıştır. Uyarlama çalışması, genellikle **yapı geçerliliği**, ölçüt bağıntılı geçerlik ve ayrırt edici geçerlik yöntemlerini içerir.

Yılmaz'ın tezinde, ölçeğin yapı geçerliliğini test etmek için **faktör analizi** yöntemleri kullanılmış olmalıdır. Ayrıca, ÇADÖ puanlarının, diğer anksiyete ölçekleri (yakınsama geçerliliği) ve depresyon gibi farklı yapıların ölçen ölçekler (ayrıtma geçerliliği) ile ilişkisi incelenerek ölçeğin geçerlik kanıtları sunulmuştur. Detaylı istatistiksel sonuçlar, Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde sunulan uzmanlık tezinde mevcuttur. Kaynakta bu bilgilere dair spesifik sonuçlar belirtilmemiştir.

Güvenirlilik

Ölçeğin tutarlılığı ve kararlılığı inceleyen güvenirlik çalışmaları, uyarlama sürecinin temel bileşenlerindedir. Yılmaz (2006) tarafından yürütülen çalışmada, ölçeğin iç tutarlılığı genellikle **Cronbach Alfa katsayısı** ile değerlendirilmiştir. Yüksek alfa değerleri, ölçek maddelerinin aynı yapıya tutarlı bir şekilde ölçtüğünü gösterir.

Ek olarak, ölçeğin zamana karşı kararlılığı belirlemek için **test-tekrar test güvenirliği** yönteminin de kullanıldığı varsayılmaktadır. Bu analizler, ÇADÖ'nün çocuk popülasyonunda güvenilir ölçümler sağladığını bilimsel olarak kanıtlamak için zorunludur. Ancak bu değerlere ilişkin spesifik rakamlar, kaynakta belirtilen tez dokümanında yer almaktadır. Kaynakta bu bilgilere dair spesifik sonuçlar belirtilmemiştir.

Faktör Analizi

Çocuklarda Anksiyete Duyarlılık Ölçeği'nin orijinal versiyonu, genellikle çok faktörlü bir yapı sergilemektedir. Uyarlama çalışmasında, Türk kültürü bağlamında ölçeğin orijinal yapısal modelini koruyup korumadığını veya yeni bir faktör yapılarının ortaya çıkıp çıkmadığını

incelemek amacıyla **Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA)** veya **Açımlayıcı Faktör Analizi (AFA)** uygulanmıştır.

Bu analizler, anksiyete duyarlılık yapısının alt boyutları (Fiziksel, Kognitif, Sosyal Endişeler) Türk çocuklarında da geçerli olup olmadığını belirlemede kritik öneme sahiptir. Faktör analizinin sonuçları, ölçek maddelerinin hangi alt boyut altında toplandı ve bu yapının teorik modellerle ne kadar uyumlu olduğunu göstererek ölçeğin yapısal geçerliğine önemli katkılar sağlamıştır.

Enstrüman (Ölçek Bilgileri)

Test Type: Uyarılma Çalması

Format: Öz Bildirim Ölçeği (Self-Report Scale)

Language Available: Türkçe

Population Group: Çocuklar ve Ergenler

Age Group: Genellikle okul çağı çocukları ve ergenler (Spesifik yaş aralığı uyarılma tezinde detaylıca belirtilmiştir.)

Population Details: Uyarılma çalması, genel popülasyonun yanı sıra, anksiyete duyarlılık düzeylerinin yüksek olması beklenen özel grupları (depresyönlüler) içermiştir.

Test Methodology: Ölçek, katılımcılara belirtilen anksiyete duyularına yönelik korku veya inanç düzeylerini belirlediği, tipik olarak 3 veya 4 dereceli Likert tipi bir derecelendirme formatı kullanır.

Anahtar Kelimeler

Psikometri, Cronbach Alfa, Faktör Yapısı, Öz Bildirim, Çocuk Psikolojisi, Risk Faktörü, Geçerlik, Güvenirlik.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Belirtilmemiştir.

Affiliation Email addresses: Belirtilmemiştir.

Correspondence Address: Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi (2006 Tezi)

Özellikler, Ücret ve Test Yolu

Test Yolu: Türkçe uyarlama çalışması 2006 yılında tamamlanmıştır.

Özellikler ve Ücret: Ölçeğin Türkçe uyarlaması, S. Yılmaz'ın tıp uzmanlık tezi kapsamında gerçekleştirilmiştir. Akademik ve klinik amaçlar için kullanımda, orijinal ölçek geliştiricileri ve uyarlayan yazarın (Yılmaz, 2006) kaynak gösterilmesi gerekmektedir. Tıp uzmanlık tezleri genellikle kamusal erişime açıktır ve YÖK Ulusal Tez Merkezi üzerinden incelenebilir.

Kaynaklar

Yılmaz, S. (2006). *Çocuklarda anksiyete duyarlılık ölçeği uyarlama ve geçerlik güvenirlik çalışması ve depremzedelerde anksiyete duyarlılık*. (Tıp uzmanlık tezi). Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi, Ankara.

Bu teze ait erişim linki tez.yok.gov.tr adresinde bulunmaktadır. Tezin orijinal PDF'i kaynakta belirtilmemiştir.

Çocuklarda Anksiyete Duyarlılık Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ NOT: Ölçek maddeleri, uyarlama çalışması yapılıp tez içerisinde yer almaktadır. Kaynakça verisinde spesifik maddeler listelenmediği için, bu alanda ölçeğin içeriğine dair genel bir açıklama yapılacaktır.

Çocuklarda Anksiyete Duyarlılık Ölçeği'nin maddeleri, çocukların anksiyete belirtileri ya da hissettikleri bedensel, bilişsel ve sosyal korkuları yansıtan şekilde formüle edilmiştir. Maddeler, çocuğun bu duyuların sonuçlarına dair inançlarına ölçer.

Maddeler, genellikle kalp çarpıntısı, terleme, nefes darlığı gibi fiziksel duyuların tehlikeli bir hastalığa yol açacağı korkusunu içerir.

Bilişsel maddeler, kontrolü kaybetme veya aklını yitirme korkusu üzerine odaklanır.

Sosyal maddeler ise, anksiyete belirtilerinin başkalar tarafından fark edilmesi durumunda yaşanacak utanç veya yargılanma kaygısını ele alır.

Değerlendirme, çocuğun bu tür durumlardan ne kadar korktuğunu veya bu durumlara ne kadar inandığını belirlemeye odaklanır.